

HRANICE REGIONA VALAŠSKA V MINULOSTI AJ DNESKAJ

Valašsko sa jako územní celek odlišovalo od ostatních moravských regionů kulturů svých obyvatel, historickú tradicú aj přírodníma podmínkama. Tvrdí sa, že sa na formování etnografického regiona Moravské Valašsko a jeho územním rozsahu podílela významnú měřú karpatská salašnická kultúra, kerá byla na východní Moravu rozšířena valašskýmá kolonistama. Jádro regionu sa kryje s oblastma, gde bylo nájjintenzivnější působení karpatské salašnické kultúry a aj nekeré okrajové území mají společné hranice. Na nekerých místech sa hranice obúch kulturních sfér nijak nekryjú a to znamená, že sa na formování valašské lidové kultúry podílely aj jiné faktory.

Z prvých zmínek o hranici Moravského Valašska sa ví enem o jedné části hraničního území. „Valachy“ začínaly nekde za Špičkama mezi Hranicema a Valašským Meziříčím a susedily s panstvím Loučka. Postupným vývojem lidové kultúry, kerá mjéla za následek změnu diferenčních znakú, prošel územní rozsah Moravského Valašska nejakýmá úpravama. **V 17. století** sa za najdůležitější diferenční znak považovalo salašnické hospodaření a společenské formy spojené s karpatskú salašnickú kulturú, s pozústatkem etnické odlišnosti pastevcú, s pasekářskú kolonizacú aj tradicú proticísařského povstání. K historickému jádru regionu **v 17. a 18. století** patřilo panství hukvaldské, valašskomeziříčské, rožnovské a vsetínské, aj obec Rusava na panství bystřickém. Jižní panství brumovské a valaškoklobúcké bylo označované jako Zálesí se svojú větvú Valachú. Za Valašsko za nekdy považovalo aj panství vizovické, lukovské, bystřické (nekdy enem ich východní část). Dúsledkem úpadku salašnictví **v 19. století** sa hlavním diferenčním prvkem lidové kultúry stal kroj, dialekt, chalupa lebo způsob hospodaření. Hranica sa tak rozšířila daléj na západ a na jih o Valaškoklobúcko a Vizovicko. Při vymezování hranic hrál **na koncu 19. století** důležitú rolu dialekt, lebo sa postupně odkládal lidový kroj a došlo k zániku aj ostatních diferenčních znakú. Z jádra regionu sa tak vymazalo panství hukvaldské. V době, gdy probíhala Národopisná výstava československá, kerá sa konala na koncu 19. století v Praze a kerá přispěla k vývoji valašské lidové kultúry, vznikaly všeliké muzejní společnosti propagující valašskú lidovou kultúru na Valašsku samém aj mimo Valašsko s cílem uchovat' všecy tradice. Tým sa oživilo u lidí vědomí příslušnosti k valašskému regionu.

Súčasná hranice Moravského Valašska sa vymezuje podla názoru samotných obyvatel na příslušnosť k etnografickému regionu. Region Valašska je rozdělený na **vlastní jádro, okrajové území a přechodné oblasti**.

Do vlastního jádra Valašska patříjí obce, v kerých sa obyvatelé za Valachy sami považujú, lebo se temuto označení nebráňá, a za Valachy sú považovaní aj inýma obcema, valašskýma aj nevalašskýma. Okrajové území zahrnuje obce, keré obyvatelé vlastního valašského území pokládajú za nevalašské, ale obce susedního regiona za valašské. Ľudé okrajového území zastávajú názor regionální příslušnosti spěš k Valašsku, ale ich přesvědčení je málo výrazné. A konečně přechodné oblasti. Ty vymezují přechod mezi dvěma regionama. S tím sůvisí též súnáležitost' obyvatel k regionu, lebo se oni sami za Valachy nepovažujú, mají aj iné označení, a Valaši z vlastního aj okrajového území mají s nima rovnaký názor. Valachy sú nazývaní enem susedníma regionama.

Z vyšěj uvedeného rozlišení regiona, podľa vědomí súnáležitosti obyvatel vlastních i susedních oblastí, možeme říct', že je **vlastní jádro regionu** vymezeno hranicú, kerá začíná na jihu obcú Jestřábí a dalěj sa táhne východním směrem přes obce Štítná nad Vláří, potom po moravskoslovenské hranici severovýchodním směrem přes obce Sv. Štěpán, Sv. Sidonie, Brumov, Nedašov, Nedašova Lhota, Študlov, Střelná, Francova Lhota, Valašská Senica, dalěj ide na sever podél povodí Vsetínské Bečvy obcema Huslenky, Halenkov, Nový Hrozenkov, Karolínka, Malé Karlovice, Velké Karlovice, odkát' sa točí severozápadně na obce Horní, Prostřední aj Dolní Bečva, Rožnov pod Radhoštěm, Zubří, západním směrem sa vydává přes Zašovou, Krhovú, Valašské Meziříčí, Juřinku, gde sa stáčí jiozápadním směrem na obec Poličná, Oznice, Mikulůvka, Kateřinice, Hošťálková, Držková, Rusava, jihovýchodním směrem sa táhne přes obce Vlčková, Velíková, Ostrata, Hvozdná, Březová, Slušovice, Raková, Vizovice, Loučka, Haluzice, Vlachovice, Vrbětice a Popov zasěj do obce Jestřábí v nájjížnější části regionu.

Do **okrajového území** spadajú na jihu obce kolem města Slavičína, to sú miškařské dědiny, severozápadním směrem sa nacházá město Zlín, gdy jeho okolní obce též patříjí do tohoto území (v minulosti panství Zlínské), potom sú to aj obce Zádveřice, Lípa, Klečůvka, Veselá, směrem na severovýchod sa jedná o obce Rajnochovice, Podhradí Lhota, Loučka, Podolí, Lázy, Police, Branky, Choryně, Lhotka u Choryně, Lhotka nad Bečvú, Bynina, Mštnovice, Příluky, Vysoká, Lešná, Perná, Jasenice, východním směrem hranice okrajového území pokračují obcema Hostašovice, Hodslavice, Mořkov a Veřovice a na severu je Hukvaldsko (prvej jádro regiona) vymezené obcema Bordovice, Trojanovice, Čeladná, Bílá, Staré Hamry, Ostravica, Nová ves, Frýdlant nad Ostravicú, Metylovice, Palkovice, Chlebovice, Myslík, Kozlovice, Tichá, Lichnov (Štika, 2007).

Přechodné oblasti regionu tvoříjí obce mezi jižním Valašskem a Kopanicemi, obce mezi jižním Valašskem a Luhačovským Zálesím (přechod mezi Valašskem a Slovákem), dalěj bývalé panství malenovské, Fryštácko, Hostýnské Záhoří (oddělující Valašsko a Hanú), Kelečsko, Pobečví po Špičky, Starojicko a přechodná oblast' valaško-lašská, popř. valaško-kravařská.

(Štika 1973; 2007)